

Ebru Ően

**ÇOCUK HAKLARININ
KAPSAMI VE TÜRİK ANAYASA
HUKUKUNDAKİ YERİ**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	V
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇOCUK HAKLARININ TEORİK TEMELLERİ, GELİŞİMİ VE KORUNMASI

I. ÇOCUK VE ÇOCUKLUĞA BAKIŞ.....	3
II. ÇOCUK HAKLARININ TANINMASI GEREKLİLİĞİ.....	6
III. TARİHİN ÇEŞİTLİ DÖNEMLERİNDE ÇOCUKLUK ANLAYIŞI.....	8
A. İlk Çağda Çocuk ve Çocukluk Anlayışı.....	9
B. Orta Çağda Çocuk ve Çocukluk Anlayışı.....	12
C. Modern Çağda Çocukluk Anlayışı.....	14
IV. İNSAN HAKLARI VE ÇOCUK HAKLARI İLİŞKİSİ.....	17
A. Genel Çerçeve de İnsan Hakları.....	17
B. Çocuğun İnsan Hakları.....	21
V. ÇOCUK HAK SINIFLANDIRMALARI.....	25
VI. ÇOCUK HAKLARINI BİÇİMLENDİREN BAŞLICA İLKE VE KAVRAMLAR.....	28
A. Paternalizm Kavramı İçerisinde Çocuk.....	29
1. Kavramsal Olarak Paternalizm.....	29
2. Paternalist Tutum İle Çocuğa Bakış.....	33
B. Aile Kavramı İçerisinde Çocuk.....	35
1. Kavramsal Olarak Aile.....	35

2. Velayet Kurumu Kapsamında Çocuğa Bakış.....	39
C. Eşitlik İlkesi İçerisinde Çocuk.....	41
VII. ÇOCUK HAKLARININ ULUSALÜSTÜ KORUNMASI.....	46
A. Genel Bakış	46
B. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi.....	51
1. Genel Bakış	51
2. Çekinceler ve Eleştiriler.....	56
3. Temel İlkeler	58
a. Ayrımcılık Gözetmeme	59
b. Çocuğun Yüksek Yararının Gözetilmesi.....	59
c. Çocuğun Yaşama ve Gelişme Hakkı	61
d. Çocuğun Görüşlerine Saygı Gösterilmesi (Katılım) Hakkı	62
4. Sözleşmenin Etkinliğini Sağlamaya İlişkin Hukuki Mekanizmalar	65
5. Birleşmiş Milletlerin Diğer Organlarının Katkıları.....	67
C. Uluslararası Diğer Hukuki Düzenlemeler.....	69
1. Avrupa Konseyi'nin Düzenlemeleri.....	69
2. Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı	73
D. Bölgesel Metinlerde Çocuk Hakları.....	75
VIII. KARŞILAŞTIRMALI ANAYASAL METİNLERDE TANINMA.76	
A. Çocuk Haklarının Anayasal Metinlerde Yer Almasının Nedenleri ve Önemi.....	76
B. Çocuk Haklarının Anayasalarda Yer Alma Biçimleri.....	80
C. Anayasal Tanıma Örnekleri	82

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRK ANAYASA HUKUKU
ÇERÇEVESİNDE ÇOCUKLARIN TEMEL
HAKLARININ KORUNMASI

I.	1982 ANAYASASI ÖNCESİ TÜRK ANAYASALARINDA ÇOCUK HAKLARININ İZLERİ.....	87
A.	Osmanlı'dan Cumhuriyetin İlanına Kadar Geçen Süreçte Çocuğa Bakış	87
B.	Osmanlı Anayasal Hareketlerinde Çocuğun Yeri.....	92
C.	1921 Anayasası Döneminde Çocuk Haklarının İzi	94
D.	1924 Anayasası Döneminde Çocuk Haklarının İzi	95
E.	1961 Anayasası Döneminde Çocuk Haklarının Yeri	96
	1. 1961 Anayasası'nın Temel Yaklaşımı	96
	2. 1961 Anayasasının Çocuk Haklarına İlişkin Doğrudan ve Dolaylı Hükümleri.....	99
II.	1982 ANAYASASI'NDA ÇOCUK HAKLARININ KAPSAMI VE KORUNMASI.....	103
A.	1982 Anayasası'nın Temel Yaklaşımı	103
B.	Doğrudan Çocuk Haklarına İlişkin Hükümler	110
C.	90. Madde Hükümü Gereğince Dolaylı Tanıma.....	112
D.	Çocukların Temel Hak Sahipliği.....	116
E.	Temel Hak ve Özgürlük Kataloğu İçerisinde Çocuk Hakları ...	121
	1. Kişisel Temel Hak ve Özgürlükler.....	124
	a. Yaşama ile Kişi Maddi ve Manevi Geliştirme Hakkı.....	124
	b. Din ve Vicdan Özgürlüğü.....	127
	c. Özgürlük ve Güvenlik Hakları	129
	d. Özel Hayatın Gizliliği, Haberleşme Özgürlüğünün Korunması ve Konut Dokunulmazlığı Hakkı	129
	e. Hak Arama Hürriyeti	131
	f. Eşit Muamele Görme Hakkı.....	131
	g. Seyahat ve Yerleşme Özgürlüğü.....	132

h. İfade Özgürlüğü ve Görüş Açıklama Hakkı.....	133
i. Toplantı Yapma Özgürlüğü ile Dernek Kurma Hakkı..	134
2. Sosyal ve Ekonomik Haklar.....	135
a. Çocuğun Özel Bakım ve Korunmaya İlişkin Hakları ...	136
b. Eğitim ve Öğrenim özgürlüğü.....	136
c. Çalışma Hakkı	136
d. Sosyal Güvenlik Hakları	138
e. Sağlık, Çevre ve Barış Hakkı.....	138
3. Siyasal Haklar	140
F. Çocuk Haklarının Sınırlandırılması	140
1. Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılmasına İlişkin Genel Esaslar	140
2. Çocuğa Özgü Sınırlama Sebepleri.....	143
G. Çocuk Haklarının Korunması.....	147
1. Yargı Dışı Koruma	147
a. Kanuni Düzenlemeler.....	147
b. İdari Mekanizmalar.....	150
2. Yargı Eliyle Koruma	152
a. Bireysel Başvuru ile Korunması.....	154
b. Norm Denetimi Usulü ile Korunması.....	157
SONUÇ	159
KAYNAKÇA.....	163